

Õiguskantsler

Teie 13.11.2015 nr

Meie 18.12.2015 nr 6-1/151458/1505678

Piiriületuse ooteala tasust

Lugupeetud avaldaja

Esitasite mitu küsimust piiriületuse ooteala kasutamise eest tasu võtmise kohta. Arvestades [põhiseaduse](#) ja [õiguskantsleri seadusega](#) õiguskantslerile antud pädevust, käsitlen Teie kirja taotlusena kontrollida ooteala tasu põhiseaduspärasust.

Kõigepealt palusite hinnata, kas põhiseadus lubab seada Eestist lahkumise tingimuseks ooteala teenuse eest tasu maksmise. Õiguskantsler on analüüsinud seda küsimust aastal 2011. Toona asus õiguskantsler seisukohale, et ooteala kasutamise eest tasu nõudmine ei riku põhiseaduse §-st 35 tulenevat põhiõigust Eestist lahkuda. Selline seisukoht tuginedes peamiselt kahele asjaolule:

1. [riigipiiri seadus](#) (RiPS), mis reguleerib ooteala kasutamise eest tasu võtmist, näeb ette erandi, mille järgi ei või piiriületuse ooteala kasutamise eest tasu võtta juhul, kui sõiduk on suunatud piiriületuse ootealale, kuid ei kasuta tegelikult piiriületuse ooteala teenust ja see suunatakse kohe piiriületuseks piiripunkti (vt RiPS § 8³ lg 4). Teisisõnu, Eestist on võimalik sõidukiga lahkuda ka tasu maksmata;
2. piiriületusrežiimi muutmine ning (tasu eest) ooteala kasutamise nõude sisse seadmine lähtus väga kaalukatest eesmärkidest: vähendada sõidukite piiriületuse järjekordadega kaasnevaid kahjulikke mõjusid keskkonnale ja liikluskorraldusele.

Viidatud 2011. aasta seisukoha terviktekstiga saate soovi korral tutvuda [siin](#).

2012. aastal selgus, et Siseministeerium mõistab RiPS § 8³ lõiget 4 teisiti kui õiguskantsler. Siseministeeriumi [seisukoha](#) järgi tuleb RiPS § 8³ lõikes 4 nimetatud ooteala kasutamise eest tasust vabastamine kõne alla vaid siis, kui piiriületuse ootejärjekorrad kaovad üldse. Teisisõnu tõlgendab Siseministeerium RiPS § 8³ lõiget 4 õiguskantsleriga võrreldes oluliselt kitsamalt. Vastavalt sellele kitsale tõlgendusele on kujundatud ka ooteala kasutamise eest tasu võtmise halduspraktika.

Õiguskantsler leidis, et selline halduspraktika on vastuolus riigipiiri seaduse mõtte ja põhiseadusega, ning tegi siseministrile [soovituse](#) halduspraktikat muuta. Siseminister soovitust ei järginud. Kuivõrd põhiseadus ega õiguskantsleri seadus ei anna õiguskantslerile õigust sundida ametnikke soovitusi täitma, ei olnud õiguskantsleril võimalik olukorda muuta.

Inimestele, kes on leidnud, et ooteala kasutamise eest tasu võtmine rikub nende õigusi, soovitas õiguskantsler pöörduda tasu vaidlustamiseks kohtusse. Teadaolevalt on üks inimene selles küsimuses kohtutee ette võtnud. Praegu on kohtumenetlus veel pooleli.

Võtmaks ülaltoodu kokku, mõõnan, et viis, kuidas RiPS § 8³ lg 4 praktikas rakendatakse, on õiguslikult problemaatiline. Kui inimene tunneb, et tema õigusi on sellega rikutud, tuleb tal pöörduda selle mure lahendamiseks kohtu poole. Kahjuks ei ole õiguskantsleril õiguslikke võimalusi, et nõuda ootealade eest vastutavatelt ametiasutustelt RiPS § 8³ lg 4 tõlgenduse ja rakenduspraktika muutmist.

Eri ootealade kasutamise eest võetavate tasude erinevuse küsimuses pöördusin Siseministeeriumi poole. Ministeerium [selgitas](#), et ooteala tasu suurus sõltub ooteala läbivate ja piirile suunduvate sõidukite arvust ehk piiriületusvoogudest. Piiriületusvood ning seega ooteala teenuse eest saadav tasu on ootealade lõikes väga erinevad. Kuna RiPS § 8¹ järgi peab kõigi ootealade pakutav teenus vastama ühtsetele kohustuslikele nõuetele ning olema tagatud ööpäevaringselt, siis on ooteala teenuse pakkuja, kes korraldab ooteala teenust väiksema piiriületusvooga ootealal, sunnitud teenusele esitatavate nõuete täitmiseks kehtestama kõrgema tasu, kui seda on ootealal, mis teenindab suuremat hulka sõidukeid.

Ootealade operaatoritel ei ole ooteala kasutamise tasu kehtestamisel täielikku vabadust. RiPS § 8³ lg 6 sätestab, et piiriületuse ooteala kasutamise eest võetava tasu suurus määratakse kindlaks Siseministeeriumi ja ooteala operaatori vahel sõlmitavas halduslepingus.¹ Tasu suurus lepitakse kokku üheks aastaks korraga ja see kehtestatakse igal aastal eraldi. Selline regulatsioon peab tagama, et ooteala tasud ei oleks põhjendamatult kõrged. Siseministeerium on kinnitanud, et ootealade esitatud hinnakirja vaadatakse igal aastal tähelepanelikult läbi ning hinna muutmised kooskõlastatakse ainult siis, kui need on põhjendatud.

Eeltoodu põhjal leian, et erinevate tasude kehtestamine erinevate ootealade kasutamise puhul on põhiseaduslikult õigustatud.

Loodan, et Teil on sellest selgitusest abi.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Olga Lavrova 693 8410
Olga.Lavrova@oiguskantsler.ee

¹ Ootealade operaatoritega sõlmitud halduslepingute ning nende lisadega on võimalik tutvuda [elektroonse Riigi Teataja](#) vahendusel. Valida tuleb „Täpne otsing“ – „Algtekstidest“, lahtri „Akti andja“ rippmenüüst tuleb valida „Siseminister“, lahtri „Akti liik“ rippmenüüst valige „leping“ ning vajutage otsingu nuppu.